

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 20.7.2021
SWD(2021) 705 final

DELOVNI DOKUMENT SLUŽB KOMISIJE

Poročilo o stanju pravne države za leto 2021
Poglavje o stanju pravne države na Češkem

Spremni dokument

**K SPOROČILU KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU,
EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

Poročilo o stanju pravne države za leto 2021
Stanje pravne države v Evropski uniji

{COM(2021) 700 final} - {SWD(2021) 701 final} - {SWD(2021) 702 final} -
{SWD(2021) 703 final} - {SWD(2021) 704 final} - {SWD(2021) 706 final} -
{SWD(2021) 707 final} - {SWD(2021) 708 final} - {SWD(2021) 709 final} -
{SWD(2021) 710 final} - {SWD(2021) 711 final} - {SWD(2021) 712 final} -
{SWD(2021) 713 final} - {SWD(2021) 714 final} - {SWD(2021) 715 final} -
{SWD(2021) 716 final} - {SWD(2021) 717 final} - {SWD(2021) 718 final} -
{SWD(2021) 719 final} - {SWD(2021) 720 final} - {SWD(2021) 721 final} -
{SWD(2021) 722 final} - {SWD(2021) 723 final} - {SWD(2021) 724 final} -
{SWD(2021) 725 final} - {SWD(2021) 726 final} - {SWD(2021) 727 final}

POVZETEK

Do napredka je prišlo v zvezi z dvema pomembnima reformama češkega sodstva, izbirnim postopkom za sodnike in disciplinsko ureditvijo za sodnike, pri čemer je bila prva sprejeta maja 2021. Kot je navedeno že v poročilu o stanju pravne države za leto 2020, bi lahko ti reformi okrepili neodvisnost sodstva s povečanjem preglednosti postopka izbire sodnikov in zagotovitvijo dodatnih zaščitnih ukrepov v disciplinskih postopkih zoper sodnike. Nadaljujejo se prizadevanja za izboljšanje digitalizacije pravosodja, vključno z objavo sodb in pripravo digitalnega sistema za upravljanje spisov. Izboljšala se je učinkovitost postopkov v civilnem, gospodarskem in upravnem pravosodju. Sodišča so med pandemijo COVID-19 nadaljevala z delom brez večjih motenj.

Čeprav je pravni in institucionalni okvir za boj proti korupciji na splošno vzpostavljen, je napredek pri izvajanju vladne protikorupcijske strategije za obdobje 2018–2022 in spremljajočih akcijskih načrtov nezadosten. Natančneje, ob koncu mandata sedanje vlade je v češkem parlamentu še vedno v obravnavi več pomembnih pobud za reforme na področju preprečevanja korupcije, vključno s predlogi zakonov o lobiranju, zaščiti prijaviteljev nepravilnosti in razširitvi pristojnosti vrhovnega revizijskega urada. O korupciji na visoki ravni so preiskave in revizije porabe sredstev EU na nacionalni in evropski ravni nedavno odkrile dokaze o nasprotju interesov na najvišji izvršni ravni, na podlagi katerih je Evropsko javno tožilstvo sprejelo zadevo v obravnavo. Poleg tega so nacionalni preiskovalci v sorodnem primeru goljufije s subvencijami EU pred kratkim predlagali obtožnico. Večina protikorupcijskih ukrepov v zdravstvenem sektorju, ki naj bi bili uvedeni leta 2020, je bila odloženih zaradi pandemije COVID-19.

Ustavna pravila zagotavljajo svobodo izražanja in pravico do obveščenosti ter izrecno prepovedujejo cenzuro. Leta 2021 so bila sprejeta pravila za izboljšanje informacij o preglednosti dejanskega lastništva medijskih hiš. Zdi se, da češki svet za radiodifuzijo učinkovito opravlja svoje naloge, vendar politični spori še naprej vplivajo na ločen nadzorni svet češke televizije. Med pandemijo COVID-19 je bil sektor tiskanih medijev močno prizadet. Za ublažitev posledic pandemije COVID-19 ni bil sprejet noben program za podporo medijem.

Od začetka pandemije COVID-19 je bil za skoraj polovico sprejetih pravnih aktov uporabljen skrajšan zakonodajni postopek z omejeno možnostjo posvetovanja z deležniki. Deležniki ugotavljajo, da uporaba skrajšanega zakonodajnega postopka ni bila omejena na zakone, ki so neposredno povezani s pandemijo COVID-19. Znatno del leta 2020 so veljale izredne razmere. Podaljšanje izrednih razmer v začetku leta 2021, kljub temu da je poslanska zbornica temu nasprotovala, je bilo kritizirano, tudi glede njegove ustavnosti. Sodišča so bila pogosto zaprosena za pregled izrednih ukrepov in so jih več razveljavila. V parlamentu se obravnava predlog zakona o ustanovitvi novega urada varuha otrokovih pravic. Posledice pandemije COVID-19 so bile za organizacije civilne družbe precejšnje, saj so bile prisiljene omejiti svoje dejavnosti.

I. PRAVOSODNI SISTEM

Češki pravosodni sistem sestavlja 86 okrajnih sodišč, osem okrožnih sodišč, dve višji sodišči, vrhovno sodišče in vrhovno upravno sodišče¹. Ustavno sodišče je zunaj strukture splošnih sodišč, vendar je del sodnega sistema, njegova naloga pa sta zagotavljanje ustavnosti zakonodaje ter varstvo temeljnih človekovih pravic in svoboščin. Osrednji državni organ, pristojen za upravljanje sodišč, je ministrstvo za pravosodje. To ministrstvo upravlja višja, okrožna in okrajna sodišča v obsegu, ki ga določa zakon², in sicer neposredno ali prek predsednikov teh sodišč. Nekatere naloge osrednje državne uprave izvajata predsednika vrhovnega sodišča in vrhovnega upravnega sodišča. Ti različni organi upoštevajo mnenja ustreznih svetov sodnikov na vrhovnem sodišču, vrhovnem upravnem sodišču, višjih sodiščih, okrožnih sodiščih in večjih okrajnih sodiščih. Sodnike imenuje predsednik republike izmed kandidatov, ki jih izberejo predsedniki okrožnih sodišč in predstavi minister za pravosodje. Državno tožilstvo je del izvršilne veje oblasti³. Državne tožilce imenuje minister za pravosodje za nedoločen čas na predlog generalnega državnega tožilca. Generalnega državnega tožilca imenuje in odpokliče vlada na predlog ministra za pravosodje⁴. Češka sodeluje v Evropskem javnem tožilstvu. Odvetniška zbornica je ustanovljena z zakonom in je neodvisna. Opravlja naloge javne uprave na področju odvetništva in avtonomno ureja celotno stroko. Samoupravo zbornice omejujejo pristojnosti ministra za pravosodje na področjih, navedenih v zakonu.

Neodvisnost

Zaznavanje neodvisnosti sodstva je ostalo povprečno med širšo javnostjo in podjetji. Na splošno 51 % širše javnosti in podjetij meni, da je neodvisnost sodišč in sodnikov na Češkem v letu 2021⁵ „zelo dobra“ ali „precej dobra“. To pomeni, da se pozitiven trend postopnega letnega povečevanja pozitivne zaznave med podjetji nadaljuje, medtem ko se je med širšo javnostjo stopnja zaznane neodvisnosti sodstva v primerjavi z lanskim letom nekoliko znižala.

Sprejeta je bila novela zakona o izbirnem postopku za sodnike⁶. Namen novele, ki je začela veljati 9. junija 2021⁷, je vzpostaviti pregleden in enoten sistem zaposlovanja in izbire novih sodnikov in predsednikov sodišč na podlagi natančnih, objektivnih in enotnih meril. Prej postopek izbire kandidatov za sodniška mesta ni bil zakonsko urejen. Poglavitne

¹ Poleg tega delujejo kot upravna sodišča prve stopnje tudi specializirani upravni senati v okviru okrožnih sodišč.

² Zakon št. 6/2002 zb. o sodiščih in sodnikih.

³ Člen 80 ustave, ki je vključen v tretje poglavje, izvršilna veja oblasti.

⁴ Način imenovanja in razrešitve višjih državnih tožilcev je del reforme, ki jo je ministrstvo za pravosodje predlagalo junija 2019 in je trenutno ustavljena.

⁵ Pregled stanja na področju pravosodja v EU za leto 2021, sliki 48 in 50. Stopnja zaznane neodvisnosti sodstva se razvrsti na naslednji način: zelo nizka (manj kot 30 % anketirancev neodvisnost sodstva dojema kot dokaj dobro ali zelo dobro); nizka (od 30 do 39 %), povprečna (od 40 do 59 %), visoka (od 60 do 75 %), zelo visoka (nad 75 %)

⁶ Za več informacij glej Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, poglavje o stanju pravne države na Češkem, str. 2.

⁷ Novela zakona št. 6/2002 zb. o sodiščih in sodnikih.

značilnosti novele zakona so skladne z evropskimi standardi, zlasti ker bo v odborih, katerih naloga je izbira kandidatov za imenovanje, večina članov sodnikov⁸.

Osnutek novele zakona o disciplinski ureditvi za sodnike je v poslanski zbornici prestal prvo obravnavo⁹. Namen reforme je uvesti sodno presojo odločitev¹⁰, ki jih o sodnikih sprejme disciplinsko sodišče¹¹, in sicer tako, da vzpostavi dvostopenjski disciplinski sistem z višjimi sodišči kot prvostopenjskimi sodišči in vrhovnim sodiščem ter vrhovnim upravnim sodiščem kot prizivnima sodiščema druge stopnje. Reforma je decembra 2020 prestala prvo obravnavo v poslanski zbornici. Z vzpostavitvijo takšne dvojne ravni sodnega nadzora bi lahko ta reforma prispevala h krepitvi neodvisnosti sodstva v skladu s pravom EU in evropskimi standardi¹².

V tem zakonodajnem obdobju ni pričakovati, da se bo predvidena reforma državnega tožilstva nadaljevala¹³. Reforma tožilstva je že dolgo predmet političnih razprav in priporočil skupine GRECO¹⁴. Kot je navedeno v Poročilu o stanju pravne države za leto 2020, je bil cilj zadnjega osnutka reforme¹⁵, objavljenega junija 2019, spremeniti ureditev imenovanja in razrešitve državnih tožilcev ter trajanje mandata višjih državnih tožilcev. Osnutek reforme je naletel na nasprotovanje deležnikov in javnosti, zato ni predvideno, da bi ga vlada potrdila pred oktobrskimi parlamentarnimi volitvami¹⁶.

Večina sodišč je sprejela etični kodeks za sodnike. Etični kodeks¹⁷ je pripravila delovna skupina, ki je bila oblikovana na vrhovnem sodišču in jo je vodil predsednik vrhovnega sodišča, sestavljali pa so jo sodniki s sodišč različnih stopenj¹⁸. Po zaključni fazi so kodeks

⁸ Predlog zakona št. 630, ki spreminja člena 105a in 116 Zakona št. 6/2002 zb. o sodiščih in sodnikih; predlog zakona št. 630, predlagana novela člena 105e in člena 116 Zakona št. 6/2002 zb. o sodiščih in sodnikih; Recommendation CM/Rec(2010)12 of the Committee of Ministers of the Council of Europe, točka 47. Sodba Sodišča z dne 20. aprila 2021, *Republika*, C-896/19, točke 66–69.

⁹ Za več informacij glej Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, poglavje o stanju pravne države na Češkem, str. 3.

¹⁰ Trenutno je mogoče zahtevati obnovo postopka, če se pojavijo prej neznanе informacije, možno pa je vložiti tudi ustavno pritožbo, vendar se ta postopka ne štejeta za standardno sodno presojo.

¹¹ Disciplinski senat je specializirani senat na vrhovnem upravnem sodišču.

¹² Recommendation CM/Rec(2010)12 of the Committee of Ministers of the Council of Europe, točka 69; Venice Commission opinion, CDL-AD(2010)004, točka 43; Venice Commission, Rule of Law Checklist, CDL-AD(2016)007, točka 78; v skladu s sodno prakso Sodišča Evropske unije (C-216/18 PPU, LM, 25. julij 2018, točka 67): „Zahteva po neodvisnosti predpostavlja tudi, da disciplinska ureditev, ki velja za osebe, ki opravljajo sodno funkcijo, vsebuje potrebne varovalke za izognitev kakršni koli nevarnosti, da bo taka ureditev uporabljena kot sistem političnega nadzora nad vsebino sodnih odločb. Glede tega določitev pravil, s katerimi so zlasti opredeljena ravnanja, ki pomenijo disciplinske kršitve, in sankcije, ki se konkretno uporabljajo, s katerimi je določeno posredovanje neodvisnega organa v skladu s postopkom, v katerem so v celoti zagotovljene pravice iz členov 47 in 48 Listine, zlasti pravica do obrambe, in s katerimi je predvidena možnost sodnega izpodbijanja odločitev disciplinskih organov, pomeni celoto bistvenih jamstev za ohranitev neodvisnosti sodne oblasti.“

¹³ Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, poglavje o stanju pravne države na Češkem, str. 3–4.

¹⁴ GRECO Fourth Evaluation Round – Evaluation Report, priporočilo x.

¹⁵ Gradivo, objavljeno v elektronski knjižnici zakonodajnega postopka, ki je na voljo na spletni strani <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=KORNBD9J6ZWU>.

¹⁶ Informacije, prejete od ministrstva za pravosodje v okviru obiska Češke.

¹⁷ Češka različica etičnega kodeksa je na voljo na spletni strani [https://www.nsoud.cz/judikatura/ns_web.nsf/0/480C6A02F818B1DCC12586B00029183B/\\$file/ETICK%C3%9D%20KODEX%20\(2\).pdf](https://www.nsoud.cz/judikatura/ns_web.nsf/0/480C6A02F818B1DCC12586B00029183B/$file/ETICK%C3%9D%20KODEX%20(2).pdf), angleška različica pa na https://www.nsoud.cz/Judikatura/ns_web.nsf/web/CodeofEthics~Code_of_Ethic~?Open&lng=EN.

¹⁸ Prispevek Češke za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 4–5.

predložili v potrditev svetom sodnikov, ustanovljenim na posameznih sodiščih¹⁹. Velika večina svetov je kodeks sprejela. Skupina GRECO²⁰ je priporočila sestavo kodeksa poklicne etike za sodnike.

Predstavniki vlade so izrazili kritike sodnikov in državnih tožilcev. Predstavniki izvršilne veje oblasti so se večkrat kritično izrekli o visokih sodnikih in tožilstvu ter podvomili v njihovo neodvisnost²¹. Kot odziv na to so predstavniki sodstva objavili izjave, v katerih so izrazili zaskrbljenost in opozorili na pomen neodvisnosti sodstva in zaupanja javnosti v sodstvo²². Generalni državni tožilec je 14. maja napovedal svoj odstop in kot enega od razlogov²³ navedel domnevne pritiske²⁴.

Kakovost

Z vladnim predlogom o povišanju nekaterih sodnih taks se parlament ni strinjal. Poslanska zbornica je 29. januarja 2021 v prvi obravnavi zavrnila predlagano novelo zakona o sodnih taksah²⁵ zaradi pomislekov o dostopnosti pravosodja med pandemijo COVID-19. Vlada v tem zakonodajnem obdobju ne načrtuje nadaljnjih sprememb ali ponovne predložitve predloga²⁶. Nadaljnji sistem razširjene pravne pomoči, ki ga izvaja češka odvetniška zbornica²⁷, je prav tako prispeval k lažjemu dostopu do pravnega varstva, zlasti za ranljive osebe, ki si ne morejo privoščiti odvetnika.

V pripravi je več projektov za izboljšanje digitalizacije pravosodja. Ministrstvo za pravosodje je uvedlo pilotno različico javno dostopne osrednje podatkovne zbirke sodnih odločb²⁸, sprva v civilnih zadevah. Baza podatkov se bo postopoma razširila. V zakon o sodiščih in sodnikih je bila z novelo, ki je začela veljati 9. junija 2021, vključena obveznost

¹⁹ Na Češkem ni sodnega sveta, vendar so na vsakem sodišču ustanovljeni sveti sodnikov. Svete sestavljajo sodniki z zadevnega sodišča, ki jih izvolijo njihovi kolegi. Na okrajnih sodiščih z manj kot 11 sodniki vlogo sveta opravlja skupščina vseh sodnikov sodišča; člen 46 in naslednji členi Zakona o sodiščih in sodnikih.

²⁰ GRECO Fourth Evaluation Round – Evaluation Report, priporočilo vii(i).

²¹ Intervju z ministrom za pravosodje v časopisu Deník N (3. februar 2021), Kdo je komu kaj obljubil? Pred volitvami delajo kaos, Benešová kritizira odločitev ustavnega sodišča; Deník N (3. februar 2021), Babiš obtožil sodnike vplivanja na volitve. Mi samo ščitimo ustavo, se je odzval Rychetský; intervju z ministrom za pravosodje na spletni strani Info.cz (25. februar 2021), Postopek proti Babišu se bo zavlekel do volitev, tožilci ga uporabljajo kot ščit pred svojo razrešitvijo. Ministrica za pravosodje je javno izrazila dvom o zakonitosti ukrepov generalnega državnega tožilca in napovedala, da bo sprožila disciplinski postopek. Vendar je generalnega državnega tožilca podprl predsednik vlade, kot je poročal časnik Seznam zpráv (9. maj 2020), Benešová stopnjuje boj proti vodji tožilcev.

²² Izjava zveze sodnikov, Soudcovská unie k vystoupení ministryně spravedlnosti; izjava združenja tožilcev (4. februar 2021); izjava predsednika združenja tožilcev (26. februar 2021).

²³ Novi generalni državni tožilec je bil imenovan 13. julija 2021.

²⁴ Sporočilo za javnost državnega tožilstva (14. maj 2021), generalni državni tožilec Pavel Zeman je napovedal svoj odstop, zapis tiskovne konference je na voljo na <https://www.dvtv.cz/video/sef-zalobcu-zeman-konci-citil-jsem-silny-tlak-ze-strany-benesove-nechci-dal-jen-odrazet-jeji-utoky>; glej tudi intervju z generalnim državnim tožilcem v časopisu Deník N (25. maj 2020), Zeman: Po schůzce s Benešovou jsem vycítil svůj konec, byli jsme pro ni vděčný terč. Politika zhrubla.

²⁵ Za več informacij glej Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, poglavje o stanju pravne države na Češkem, str. 4–5.

²⁶ Prispevek Češke za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 6; informacije, prejete v okviru obiska Češke.

²⁷ Prispevek češke odvetniške zbornice za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 15; Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, poglavje o stanju pravne države na Češkem, str. 5.

²⁸ Podatkovna zbirka je na voljo na spletni strani <https://rozhodnuti.justice.cz/soudnirozhodnuti/>.

sodišč, da od 1. julija 2022 objavljajo vse sodbe²⁹. K temu bo prispeval tekoči projekt ministrstva za pravosodje za podporo anonimizaciji. Postopkovna pravila, ki omogočajo uporabo digitalnih orodij na sodiščih, ter ustrezni digitalni instrumenti in infrastruktura so večinoma vzpostavljeni³⁰, kar je močno prispevalo k nadaljnjemu delovanju sodišč med pandemijo COVID-19. Vendar še vedno ni rešitev za dostop do elektronskega spisa večine tekočih zadev³¹. Nadaljevalo se je delo na uvedbi popolnega sistema elektronske dokumentacije³², vendar je še vedno v fazi razpisa³³.

Parlament razpravlja o novem osnutku zakonodaje za reformo postopkov izvršbe in postopkov v primeru insolventnosti. Postopki izvršbe in postopki v primeru insolventnosti so že vrsto let tema političnih razprav, saj tako imenovana „dolžniška past“ prizadene veliko število ljudi³⁴ in lahko, kot je ugotovilo ustavno sodišče, negativno vpliva na temeljne pravice, kot je pravica do ustreznega življenjskega standarda³⁵. Po reformi postopkov v primeru insolventnosti, sprejeti leta 2019³⁶, je bilo pripravljenih še več zakonodajnih predlogov³⁷ za ureditev učinkov izvršilnih postopkov in postopkov v primeru insolventnosti, zlasti za zaščito dolžnikov, vključno z mladoletnimi dolžniki.

Učinkovitost

V civilnih, gospodarskih in upravnih zadevah se je izboljšala učinkovitost postopkov. V civilnih in gospodarskih zadevah ni posebnih izzivov³⁸, ocenjeno trajanje sodnih postopkov pa se še naprej postopoma zmanjšuje³⁹. Čas, potreben za reševanje upravnih zadev, se je v primerjavi s prejšnjimi leti precej skrajšal, saj je v letu 2019 ocenjeni čas za odločitev na prvi stopnji znašal 356 dni⁴⁰. Hkrati se je stopnja reševanja upravnih zadev povečala na več kot 107 %⁴¹, kar kaže na to, da so sodišča sposobna reševati tudi zaostanke. Ta pozitiven premik je lahko odraz premeščanja sodnikov iz drugih oddelkov v upravne senate. Leta 2020 so imenovali devet novih sodnikov za obravnavanje upravnih zadev⁴², kar lahko dodatno poveča učinkovitost. Vendar deležniki izražajo zaskrbljenost zaradi splošnega pomanjkanja sodnikov in opozarjajo, da ministrstvo za pravosodje ne določa števila novoimenovanih sodnikov glede na dejansko delovno obremenitev sodišč⁴³.

²⁹ Člen I, točka 23 Zakona št. 218/2021.

³⁰ Pregled stanja na področju pravosodja v EU za leto 2021, slike 40–43.

³¹ Pregled stanja na področju pravosodja v EU za leto 2021, slika 44.

³² Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, poglavje o stanju pravne države na Češkem, str. 5.

³³ Prispevek Češke za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 8.

³⁴ Po podatkih iz novembra 2020 je več kot 700 000 ljudi v postopku izvršbe; po podatkih iz poročila o oceni učinka predpisov k zakonu št. 31/2019 iz leta 2019 svojih dolgov ni moglo nikoli poplačati 90 % dolžnikov.

³⁵ Odločba češkega ustavnega sodišča št. I. ÚS 3271/13, točka 31.

³⁶ Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, poglavje o stanju pravne države na Češkem, str. 5.

³⁷ Zakon št. 38/2021, sprejet januarja 2021, ki vzpostavlja t. i. zaščiteni račun; predlog zakona št. 545, ki ga je aprila 2021 potrdila poslanska zbornica in ki uvaja spremembe zakonika o postopku in zakona o sodnih izvršiteljih; predlog zakona št. 1073, vložen novembra 2020, ki uvaja nadaljnje spremembe zakona o postopkih v primeru insolventnosti; osnutek predloga zakona št. 986, ki ga je aprila 2021 sprejel senat, ki obravnava vprašanje mladoletnih dolžnikov.

³⁸ Glej tudi Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, poglavje o stanju pravne države na Češkem, str. 6.

³⁹ Pregled stanja na področju pravosodja v EU za leto 2021, sliki 6 in 7.

⁴⁰ Pregled stanja na področju pravosodja v EU za leto 2021, slika 9.

⁴¹ Pregled stanja na področju pravosodja v EU za leto 2021, slika 13.

⁴² Informacije, prejete od ministrstva za pravosodje v okviru obiska Češke.

⁴³ Informacije, prejete v okviru obiska Češke.

Sodišča in tožilstvo so se v času pandemije COVID-19 soočala z različnimi izzivi. Vrhovno sodišče in vrhovno upravno sodišče, katerih postopki so večinoma pisni, sta poročali, da pandemija COVID-19 ni vplivala na njuno učinkovitost⁴⁴. Sodišča na nižjih stopnjah so bila prisiljena preložiti obravnave, kar lahko zavleče postopke⁴⁵, vendar na splošno sodišča niso poročala o večjih motnjah⁴⁶. Delo na daljavo se je za državno tožilstvo izkazalo za večji izziv zaradi nizke stopnje digitalizacije in narave dela⁴⁷.

II. PROTIKORUPCIJSKI OKVIR

Češka ima večinoma vzpostavljen zakonodajni in institucionalni okvir za preprečevanje korupcije in boj proti njej. Oddelek za nasprotje interesov in boj proti korupciji na ministrstvu za pravosodje je odgovoren za usklajevanje in spremljanje nacionalne protikorupcijske strategije 2018–2022, ki je češki strateški okvir za boj proti korupciji na vladni ravni. Protikorupcijski svet deluje kot svetovalno telo vlade. Nacionalna agencija za organizirani kriminal je v sodelovanju s tožilstvom policijska enota, pristojna za preiskovanje korupcijskih kaznivih dejanj na visoki ravni po vsej državi⁴⁸. Finančni analitični urad deluje kot češka finančna obveščevalna enota. Vrhovni revizijski urad nadzira državno upravljanje javnih prihodkov in odhodkov, njegove ugotovitve pa lahko prispevajo k ugotavljanju korupcijskih tveganj.

Strokovnjaki in direktorji podjetij zaznavajo, da je stopnja korupcije v javnem sektorju še vedno razmeroma visoka. Na indeksu zaznave korupcije, ki ga objavlja organizacija Transparency International, je Češka za leto 2020 prejela oceno 54/100, s čimer se uvršča na 14. mesto v Evropski uniji in 49. mesto na svetu⁴⁹. To dožemanje je bilo razmeroma stabilno⁵⁰ v zadnjih petih letih⁵¹.

Decembra 2020 je češka vlada sprejela nov protikorupcijski načrt za obdobje 2021–2022, v katerem je ponovila prejšnje prednostne naloge. Ta akcijski načrt⁵² je zadnji od štirih v okviru sedanje vladne protikorupcijske strategije za obdobje 2018–2022⁵³. V primerjavi s prejšnjim načrtom⁵⁴ ostajajo štiri prednostna področja nespremenjena⁵⁵. Vlada se

⁴⁴ Informacije, prejete v okviru obiska Češke.

⁴⁵ Prispevek češke odvetniške zbornice za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 17.

⁴⁶ Informacije, prejete v okviru obiska Češke.

⁴⁷ Informacije, prejete v okviru obiska Češke.

⁴⁸ Druge primere korupcije obravnavajo okrožne policijske uprave, pri čemer lahko Nacionalna agencija za organizirani kriminal zadeve kadar koli prevzame.

⁴⁹ Transparency International (2021), Corruption Perceptions Index 2020, str. 2–3. Stopnja zaznane korupcije se razvrsti na naslednji način: nizka (stopnja korupcije v javnem sektorju, kakor jo dojemajo strokovnjaki in vodstveni delavci podjetij, ima ocene nad 79 točk); razmeroma nizka (ocene med 79 in 60), razmeroma visoka (ocene med 59 in 50), visoka (ocene pod 50).

⁵⁰ Leta 2015 je bila ocena 56, leta 2020 pa 54. Ocena se znatno poveča/zmanjša, če se spremeni za več kot pet točk; izboljša/poslabša (se spremeni za 4 do 5 točk); je razmeroma stabilna (se spremeni za 1 do 3 točke) v zadnjih petih letih.

⁵¹ Podatki Eurobarometra o zaznavanju korupcije in izkušnjah državljanov in podjetij z njo, o katerih so poročali lani, se posodabijo vsako drugo leto. Najnovejši nabor podatkov zagotavljata raziskava Special Eurobarometer 502 (2020) in raziskava Flash Eurobarometer 482 (2019).

⁵² Resolucija št. 1273. Načrt je na voljo na vladnem protikorupcijskem portalu, spremlja pa ga vladni protikorupcijski svet.

⁵³ Češka protikorupcijska strategija, ki temelji na izjavi iz vladnega programa za leto 2018, je na voljo na vladnem protikorupcijskem portalu.[l.](#)

⁵⁴ Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, poglavje o stanju pravne države na Češkem, str. 7.

bo osredotočila na nerealizirane cilje, vključno s sprejetjem zakonodajnih aktov o zaščiti prijaviteljev nepravilnosti in lobiranju ter o preglednosti, dostopu do informacij in korupcijskih tveganjih, povezanih s COVID-19⁵⁶. Naknadna ocena prejšnjega akcijskega načrta za leto 2020 bo objavljena januarja 2022. Pripravljalno analitično delo za novo protikorupcijsko strategijo po letu 2022 se je že začelo⁵⁷, spomladi 2022 pa se bo pospešilo, tako da bi vključili nove prednostne naloge prihodnje vlade in ukrepe v zvezi z mednarodnimi obveznostmi Češke.

Odvijajo se prizadevanja za zatiranje korupcije, število preiskav, pregonov in obsodba pa ostaja stabilno. Češki organi kazenskega pregona so leta 2020 začeli 180 preiskav v zvezi s korupcijo (v primerjavi s 152 v letu 2019)⁵⁸, 180 posameznikov pa je bilo preganjanih zaradi korupcijskih kaznivih dejanj ali suma korupcije⁵⁹ (v primerjavi s 190 posamezniki v letu 2019)⁶⁰. Na sodišču je bilo obravnavanih skupno 169 oseb (v primerjavi s 125 v letu 2019)⁶¹, 111 oseb pa je bilo v letu 2020 obsojenih zaradi korupcije (v primerjavi s 96 v letu 2019). V lanskem letu je bilo izrečenih 23 oprostilnih sodb zaradi korupcije (v primerjavi s 30 v prejšnjem letu). V zadnjih letih so bile odmevne zadeve, ki jih je večinoma preganjalo vrhovno državno tožilstvo, osredotočene predvsem na kazniva dejanja, povezana z javnimi naročili in konkurenco (vključno s korupcijo in kaznivimi dejanji uradnikov), ter obsežne davčne goljufije⁶². Čezmejno podkupovanje v češkem kazenskem zakoniku ni opredeljeno kot posebno kaznivo dejanje, čeprav je to zajeto v splošnem kaznivem dejanju korupcije⁶³. V OECD so izrazili zaskrbljenost zaradi nizke stopnje pregona čezmejnega podkupovanja, čeprav je češko gospodarstvo izvozno usmerjeno in izvažna v sektorjih z visokim tveganjem, ki so nagnjeni k podkupovanju⁶⁴. Doslej izvedeni ukrepi, vključno s povečanjem števila specializiranega osebja in izboljšanjem zmogljivosti za analizo podatkov, niso pripomogli k odkrivanju in preiskovanju čezmejnega podkupovanja. Zato je treba poiskati načine za prednostno obravnavo odkrivanja, preiskovanja in pregona čezmejnega podkupovanja. Opredelitev čezmejnega podkupovanja kot ločenega kaznivega dejanja ali sprejetje odloka ali notranje direktive, v katerih bi bilo čezmejno podkupovanje navedeno kot prednostno področje, bi lahko bila ena od možnosti, ki bi pripomogla k boljšemu izvrševanju⁶⁵.

⁵⁵ Prednostna področja so: (i) učinkovita in neodvisna vlada, (ii) preglednost in odprt dostop do informacij, (iii) učinkovito upravljanje državnega premoženja in (iv) razvoj civilne družbe.

⁵⁶ Informacije, prejete od ministrstva za pravosodje v okviru obiska Češke.

⁵⁷ Informacije, prejete od ministrstva za pravosodje v okviru obiska Češke.

⁵⁸ Prispevek Češke za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 19–20.

⁵⁹ Člena 160 in 179b(3) zakonika o kazenskem postopku.

⁶⁰ Prispevek Češke za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, Dodatek I.

⁶¹ To vključuje: obtožnice, predloge za kazni ter sporazume o krivdi in kazni.

⁶² Prispevek Češke za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 18, s sklicevanjem na operacijo Tax Cobra.

⁶³ Kaznivo dejanje čezmejnega podkupovanja se lahko kaznuje kot del splošnega kaznivega dejanja korupcije, kot izhaja iz podatkov Češke za poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 17.

⁶⁴ Sektorji z visokim tveganjem vključujejo stroje in obrambno opremo, vključno z orožjem, izvoženim v destinacije z visokim tveganjem, glej OECD (2019), Implementing the OECD Anti-Bribery Convention, Phase 4 Two-Year Follow-Up Report: Czechia, str. 4. V obdobju 2016–2019 je Češka začela eno preiskavo, sprožila postopek v enem primeru in ni zaključila nobenega primera, kot poroča Transparency International, Exporting corruption (2020), str. 52.

⁶⁵ Prim. OECD (2019), Anti-Bribery Convention - Phase 4 Two-Year Follow-Up Report: Czechia, kjer je navedeno, da „[...] nič ne kaže, da je čezmejno podkupovanje postalo prednostna naloga. [...] Češka namerava v obdobju 2021–2025 oddelek za analitiko razširiti s 15 delovnimi mesti, vendar še ni znano, ali bodo nekatera od njih namenjena preiskovanju čezmejnega podkupovanja.“

S preiskavami in revizijami je bila poudarjena zaskrbljenost o nekaterih primerih korupcije na visoki ravni pri uporabi sredstev EU in nasprotju interesov. V poročilu Evropske komisije z dne 23. aprila 2021 o reviziji 17 primerov izplačil nepovratnih sredstev EU, dodeljenih češkemu podjetju, so bile ugotovljene nepravilnosti in nasprotje interesov ter priporočena izterjava približno 11 milijonov EUR zaradi neupoštevanja finančne uredbe EU iz leta 2012 in kršitve češkega zakona o nasprotju interesov⁶⁶. Zadeva je bila pred kratkim predložena Evropskemu javnemu tožilstvu, ki jo je sprejelo v obravnavo. Češki zakon o nasprotju interesov na splošno prepoveduje subvencije za komercialna podjetja, v katerih ima javni uslužbenec vsaj 25-odstotni delež. Vzpostavljena je strategija za boj proti goljufijam in korupciji v zvezi s sredstvi EU za obdobje 2014–2020⁶⁷, ki določa osnovni okvir pravil, ki jih spremljajo postopkovne smernice za organe upravljanja. Vendar so se v nekaterih primerih pojavili pomisleki glede upravljanja in razdeljevanja sredstev EU, vključno s preiskavami Urada EU za boj proti goljufijam (OLAF) in povezanimi nacionalnimi preiskavami, ki so se nedavno končale s priporočilom za obtožnico v zadevi na visoki ravni⁶⁸.

Sodelovanje med ustreznimi institucijami v boju proti korupciji na Češkem v praksi dobro deluje, v policiji pa se načrtuje nadaljnja specializacija in razvoj informacijske tehnologije. Sodelovanje med tožilstvom, policijo in finančno obveščevalno enoto se je v obsežnih operacijah izkazalo za tesno in učinkovito⁶⁹. Policija in tožilstvo menita, da človeški viri⁷⁰ in raven specializacije preiskovalcev in tožilcev ter dostop do ustreznih informacij zadostujejo za izvajanje nalog pri zatiranju korupcije. Policijsko predsedstvo, ki je nadrejeno Nacionalni agenciji za organizirani kriminal, gosti osrednjo analitično enoto, ki zagotavlja smernice in pomoč pri analizi primerov za celotno policijo. Da bi uspešno zadovoljili potrebe policije in vzpostavili bolj strateške ravni obveščevalnih podatkov, bi bila še vedno potrebna višja stopnja specializacije osebja za analitiko ter dodatna orodja in funkcije IT⁷¹. Konceptualni dokument za preiskovalne službe iz leta 2019, ki poziva k tem izboljšavam, naj bi bil izveden in nato pregledan leta 2022⁷².

⁶⁶ European Commission, Final Audit Report, Audit No. REGC414CZ0133, REGIO/C4/AUD(2019), https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/reports/2021/final-report-on-the-audit-of-the-functioning-of-the-management-and-control-systems-in-place-to-avoid-conflict-of-interest-in-czechia, glej tudi European Parliament, Report on the fact-finding mission of the Budgetary Control Committee to the Czech Republic, 26.–28. februar 2020. Glej tudi Vrhovni revizijski urad (2020), poročilo EU 2020 – Poročilo o finančnem upravljanju EU na Češkem, str. 20–21; Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, Poglavlje o stanju pravne države na Češkem, str. 8.

⁶⁷ Prispevek Češke za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 15.

⁶⁸ Maja je policija zaključila šestletno kriminalistično preiskavo o nezakonitem pridobivanju subvencij EU in priporočila obtožnico, glej: Česká justice, 14. maj 2021, Preiskovalec v zadevi Štorkljinno gnezdo je odstopil. Zaključil je spis in predlagal, da se zadeva predloži sodišču. .

⁶⁹ Informacije, prejete od policije in tožilstva v okviru obiska Češke, vključno s finančno obveščevalno enoto ter davčnimi in carinskimi organi, zlasti v zvezi z operacijo Tax Cobra. Sodelovanje nacionalne agencije za organizirani kriminal s finančno in carinsko upravo ter sodelovanje z državnim tožilstvom sta opredeljena z zakonikom o kazenskem postopku št. 141/1961 zb., zakonom o policiji Češke republike št. 273/2008 zb. in zakonom o državnem tožilstvu št. 283/1993 zb.

⁷⁰ Človeški viri, dodeljeni državnemu tožilstvu, pristojnemu za pregon korupcije, vključujejo 303 državne tožilce, specializirane za korupcijo, od tega 21 tožilcev na generalnem državnem tožilstvu, 47 na višjih državnih tožilstvih, 65 na okrožnih državnih tožilstvih in 170 na okrajnih državnih tožilstvih.

⁷¹ Informacije, prejete od ministrstva za notranje zadeve / ministrstva za finance (finančnega analitičnega urada) / nacionalne agencije za organizirani kriminal češke policije v okviru obiska Češke.

⁷² Informacije, prejete od ministrstva za notranje zadeve / ministrstva za finance (finančnega analitičnega urada) / nacionalne agencije za organizirani kriminal češke policije v okviru obiska Češke.

Od zadnjega obdobja poročanja je v postopku sprejemanja uredba o lobiranju, ki naj bi povečala preglednost češkega zakonodajnega postopka. Med spornimi področji, o katerih se še vedno razpravlja, je vprašanje izjem pri opredelitvi lobistov⁷³. Uredba⁷⁴ predvideva vzpostavitev javno dostopnega registra lobistov in lobiranih javnih uslužbencev, obveznost lobistov in lobiranih javnih uslužbencev, da razkrijejo lobistične stike, ter uvedbo „zakonodajne sledi“ za razkritje, kdo je poskušal vplivati na kateri zakonodajni predlog⁷⁵. Register bi moral voditi urad za nadzor financ političnih strank in gibanj. V primeru nerazkritja bi se lahko izrekle globe v višini približno 3 860 EUR (100 000 CZK). Uredba o lobiranju⁷⁶ bi vsebovala tudi strožja pravila glede prijav daril. Prag za poročanje o darilih v obstoječem centralnem registru nasprotij interesov bi se znižal s približno 400 EUR (10 000 CZK) na približno 200 EUR (5 000 CZK).

Izvedena so bila predhodna prizadevanja za okrepitev pravil o integriteti poslancev poslanske zbornice. Poseben etični kodeks za poslance poslanske zbornice, kakršen obstaja za javne uslužbence v osrednji javni upravi, še ni v veljavi⁷⁷. Predlagana novela zakona o poslovanju poslanske zbornice, ki slednji omogoča sprejetje kodeksa ravnanja, ni dobila zadostne politične podpore⁷⁸. Nekatere politične stranke so sprejele etične kodekse za svoje člane⁷⁹. Zlasti v primeru daril poslancem parlamenta so še vedno prisotni pomisleki glede pomanjkanja ustreznega okvira, ki bi vključeval tudi druge ugodnosti, kot so ugodnosti in storitve v naravi, ter glede pomanjkanja praktičnih smernic za poslance parlamenta⁸⁰.

Na podlagi sodbe ustavnega sodišča se je vlada leta 2020 odločila, da dohodkov zakoncev ne bo vključila v obveznost poročanja v okviru prijav premoženjskega stanja. Poslanci parlamenta morajo v prijavi premoženjskega stanja do določene mere razkriti premoženje zakoncev⁸¹, na primer premoženje, ki je v skupni lasti poslanca in njegovega zakonca. Dohodek zakonca ostaja izključen iz obveznosti razkritja, prav tako tudi premoženje vzdrževanih družinskih članov⁸². Po razsodbi ustavnega sodišča⁸³ se je vlada odločila, da v zvezi s tem ne bo več spreminjala pravil o prijavi premoženjskega stanja⁸⁴.

⁷³ Po prvi obravnavi v poslanski zbornici decembra 2020 je februarja 2021 potekala obravnava v odboru za ustavne in pravne zadeve, nadaljnje razprave pa so bile v programu spodnjega doma predvidene za maj in junij 2021. Prispevek Češke za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 12. Po podatkih javnomnenjske raziskave iz leta 2021 sta dve tretjini čeških anketirancev izjavili, da bi strožja pravila za lobiranje prispevala k pozitivnejšemu dojetju politike, glej Rekonstrukce státu (3. marec 2021), Lobiranje močno vpliva na pripravo zakonov, menijo Čehi, vendar ga vidijo predvsem kot orodje „botrov“.

⁷⁴ Uredbo o lobiranju sestavljata dva ločena, vendar povezana osnutka: osnutek zakona o lobiranju (dokument poslanske zbornice št. 565) in osnutek zakona, ki spreminja nekatere akte v zvezi z odobritvijo akta o lobiranju (dokument poslanske zbornice št. 566).

⁷⁵ Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, poglavje o stanju pravne države na Češkem, str. 9.

⁷⁶ Predlog zakona, ki spreminja nekatere akte v zvezi z odobritvijo zakona o lobiranju (dokument poslanske zbornice št. 566).

⁷⁷ Osnutek etičnega kodeksa je predložil predsednik poslanske zbornice (dokument poslanske zbornice št. 7067). Razprava je bila prekinjena zaradi omejenega števila navzočih poslancev poslanske zbornice zaradi omejitev v zvezi s pandemijo COVID-19. Razprava v plenumu bi se morala nadaljevati, ko bodo omejitve odpravljene.

⁷⁸ Informacije, prejete od ministrstva za pravosodje v okviru obiska Češke. Osnutek bo sprejet z resolucijo poslanske zbornice, okvirni datum pa zaenkrat še ni predviden.

⁷⁹ GRECO, Fourth Evaluation Round – Interim Compliance Report (March 2020), str. 4.

⁸⁰ Prim. zakon o nasprotju interesov. GRECO, Fourth Evaluation Round – Interim Compliance Report (March 2020), str. 4.

⁸¹ Prim. tudi GRECO, Fourth Evaluation Round – Interim Compliance Report, str. 5.

⁸² Člen 11(2)(a) zakona o nasprotju interesov.

Pravila o donacijah za financiranje političnih strank so na splošno dobra, vendar so v praksi še vedno prisotni izzivi⁸⁵. Zakon o političnih strankah in gibanjih⁸⁶ določa zgornjo mejo približno 120 000 EUR (3 000 000 CZK) za posamezne donatorje. Vse donacije nad približno 40 EUR (1 000 CZK) je treba evidentirati. Donacije tujih posameznikov ali javnih organov niso dovoljene. Donacije, pridobljene med volilnim obdobjem, je treba objaviti na spletu vsaj tri dni pred volitvami⁸⁷. Neupoštevanje se lahko kaznuje z globami v višini približno 4 000–80 000 EUR (100 000–2 000 000 CZK). Pristojni nadzorni organ je urad za nadzor financ političnih strank in gibanj⁸⁸. Strukturne pomanjkljivosti ostajajo, saj ista pravila o najvišjih zgornjih mejah za donacije posameznih donatorjev ne veljajo za predsedniške volitve⁸⁹ ali donacije neprofitnih organizacij⁹⁰. Obstajajo tudi ovire pri nadzoru donacij iz poslovnih mrež z več pravnimi subjekti⁹¹. Vlada namerava opraviti podrobnejšo analizo, da bi dodatno opredelila zakonodajne vrzeli in izzive v praksi⁹².

Spremembe ustave za okrepitev vrhovnega revizijskega urada še niso sprejete. Predlog zakona o spremembi zakona o vrhovnem revizijskem uradu⁹³ bi pomenil izvedbo spremembe ustave⁹⁴. Razširil bi pristojnosti vrhovnega revizijskega urada, tako da bi lahko revidiral tudi javno porabo lokalnih oblasti, zdravstvenih zavarovalnic in podjetij v državni lasti (tj. v večinski lasti ali pod nadzorom države ali lokalne uprave). Sprejetje predloga zakona je odloženo⁹⁵, čeprav je bila to prednostna naloga vlade, kot je bilo poudarjeno v izjavi o vladnem programu.

Parlamentu je bilo predstavljeno pripravljeno delo na področju zaščite prijaviteljev nepravilnosti. Vlada je 25. januarja 2021 potrdila predlog zakona o zaščiti prijaviteljev nepravilnosti in spremljajoči zakon o spremembah⁹⁶. Oba trenutno čakata na drugo obravnavo v poslanski zbornici⁹⁷ in o njiju trenutno razpravljata ustrezna odbora poslanske zbornice⁹⁸. V osnutku zakona je predvidena vzpostavitev notranjih sistemov poročanja in

⁸³ Ustavno sodišče je odločilo, da je Zakon št. 159/2006 zb. o nasprotju interesov v skladu z ustavo (zadeva št. Pl. US 4/17 z dne 11. februarja 2020).

⁸⁴ Informacije, prejete od vladnega protikorupcijskega sveta v okviru obiska Češke.

⁸⁵ Informacije, prejete od različnih deležnikov v okviru obiska Češke.

⁸⁶ Zakon št. 424/1991 zb. o združevanju v političnih strankah in političnih gibanjih.

⁸⁷ Vključno z zneskom, imenom donatorja, datumom rojstva in prebivališčem. Vse donacije morajo biti navedene v poročilu o financiranju volilne kampanje, ki ga morajo kandidati objaviti najpozneje 90 dni po volitvah.

⁸⁸ Urad je pooblaščen za pregled letnih finančnih poročil političnih strank, izvajanje nadzora nad upravljanjem političnih strank in nadzor nad financiranjem volilnih kampanj.

⁸⁹ To je posledica dejstva, da kandidati niso politične stranke ali politična gibanja. Glej Zakon št. 275/2012 zb. o volitvah predsednika republike.

⁹⁰ O pravilih, ki veljajo za te subjekte, glej Zakon št. 247/1995 zb. o volitvah v parlament Češke republike ter o spremembi in dopolnitvi nekaterih drugih zakonov in Zakon št. 275/2012 zb. o volitvah predsednika republike.

⁹¹ Prispevek Češke za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021 o financiranju političnih strank, str. 1.

⁹² Glej prejšnjo opombo.

⁹³ Zakon št. 166/1993 zb.

⁹⁴ Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, poglavje o stanju pravne države na Češkem, str. 9.

⁹⁵ Leta 2020 so predlog zakona še vedno obravnavali na tretji obravnavi v poslanski zbornici, saj senat še ni sprejel povezane spremembe ustave.

⁹⁶ Zakon o zaščiti prijaviteljev nepravilnosti je bil sprva začasno zadržan do sprejetja direktive EU o tej temi, glej tudi Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, poglavje o stanju pravne države na Češkem, str. 9.

⁹⁷ Predlog zakona bi zaščitil razkritja prijaviteljev nepravilnosti v zvezi s kršitvami prava EU ter domačimi kaznivimi dejanji in upravnimi prekrški. Zakonodajni postopek lahko spremljate na spletni strani parlamenta. Prispevek Češke za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 14.

⁹⁸ Odbor za javno upravo in regionalni razvoj ter odbor za ustavne in pravne zadeve.

poročanje ministrstvu za pravosodje, da bi prijavitelji nepravilnosti lahko poročali o morebitnih nepravilnostih.

Upravljanje podjetij v državni lasti je urejeno, vendar v praksi ostajajo izzivi. Preprečevanje političnih imenovanj v podjetjih v državni lasti v praksi še ni bilo sistematično zagotovljeno⁹⁹. Vlada je leta 2020 odobrila strategijo politike državnega lastništva¹⁰⁰, ki temelji na smernicah OECD o korporativnem upravljanju podjetij v državni lasti iz leta 2015. Cilj strategije je omogočiti, da država svoje lastniške pravice v podjetjih v državni lasti uresničuje na pregleden in uspešen način.

Pandemija COVID-19 je upočasnila protikorupcijske reforme na posameznih področjih. Večina protikorupcijskih ukrepov, katerih uvedba je bila načrtovana za leto 2020, zlasti v zdravstvenem sektorju, je bila odložena¹⁰¹. Novi protikorupcijski načrt za obdobje 2021–2022 predvideva ciljno usmerjene ukrepe v zvezi z javnimi naročili, vključno s posebnimi oznakami javnih naročil, povezanih s COVID-19, v registru pogodb¹⁰² in pripravo metodologije za javna naročila v izrednih ali podobnih kriznih razmerah¹⁰³. Na splošno velja, da register pozitivno vpliva na preprečevanje korupcije, saj povečuje preglednost in možnost javnega nadzora.

III. PLURALNOST IN SVOBODA MEDIJEV

Listina o temeljnih pravicah in svoboščinah, ki je vključena v češki ustavni red, zagotavlja svobodo izražanja in pravico do obveščeniosti ter izrecno prepoveduje cenzuro. Zakon o radijski in televizijski radiodifuziji jasno opredeljuje pristojnosti češkega medijskega regulatorja. Zakon o prostem dostopu do informacij zagotavlja dostop do informacij, ki jih hranijo javni organi¹⁰⁴.

Reforma za nadaljnjo krepitev neodvisnosti sveta za radijsko in televizijsko radiodifuzijo je v teku¹⁰⁵. Zakon o radijski in televizijski radiodifuziji ustanavlja svet kot „neodvisen upravni organ“ s 13 člani, predpisuje njegove naloge in obveznosti ter vzpostavlja merila o izpolnjevanju pogojev za članstvo, merila za izključitev in postopke imenovanja članov in vodje sveta¹⁰⁶. Če svet večkrat in resno krši obveznosti, določene v zakonu, ali če

⁹⁹ Informacije, prejete v okviru obiska Češke. Januarja 2020 je začel veljati Zakon št. 353/2019 zb. o izbiri oseb v upravne in nadzorne organe pravnih oseb z državno udeležbo (Zakon o imenovanjih), ki preprečuje politična imenovanja. Za več podrobnosti glej tudi konvergenčni program Češke v okviru evropskega semestra, (Convergence Programme of the Czech Republic, april 2020), str. 35.

¹⁰⁰ Resolucija vlade št. 115/2020.

¹⁰¹ Prispevek Češke za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 15. Iz analize korupcijskih tveganj v zdravstvenem sektorju za leto 2019, ki jo je izvedla vlada, so razvidna korupcijska tveganja na vseh straneh zdravstvenega sektorja, od korupcije, ki jo zagrešijo pacienti in izvajalci zdravstvenih storitev, do korupcije na ravni centralne vlade, Analiza je na voljo na spletni strani <https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/2020/08/Sektorov%C3%A1-anal%C3%BDza-korupce-ve-zdravotnictv%C3%AD.pdf>. Ministrstvo za zdravje si je na podlagi analize prizadevalo vpeljati posebne ukrepe za ublažitev tveganja in predstaviti pravni predlog za optimizacijo delovanja javnih zavarovalnic.

¹⁰² Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, poglavje o stanju pravne države na Češkem, str. 9.

¹⁰³ Prispevek Češke za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 16.

¹⁰⁴ Češka je v letu 2021 ohranila 40. mesto na svetovnem indeksu svobode medijev, ki ga objavlja organizacija Reporters Without Borders (Novinarji brez meja), kar jo uvršča na 19. mesto v EU.

¹⁰⁵ Del prenosa Direktive (EU) 2018/1808 o avdiovizualnih medijskih storitvah v nacionalno zakonodajo Češke republike.

¹⁰⁶ Za več informacij glej Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, poglavje o stanju pravne države na Češkem, str. 10.

njegovo obvezno letno poročilo večkrat ni odobreno zaradi resnih napak, lahko poslanska zbornica predsedniku vlade predlaga, da razpusti celoten svet. Z reformo¹⁰⁷, ki je bila predložena avgusta 2020¹⁰⁸, naj bi se odpravila vloga predsednika vlade v postopku imenovanja, hkrati pa omejila pristojnost poslanske zbornice v smislu, da bo lahko v zgoraj navedenih primerih predlagala le razrešitev posameznih članov, s čimer bi se okrepila neodvisnost sveta kot organa. Po spremembi bi moral parlament navesti tudi razloge za vsako takšno razrešitev. S spremembo bi dosegli cilje revidirane direktive o avdiovizualnih medijskih storitvah, ki se nanašajo na neodvisnost.

Pristojnosti sveta za radijsko in televizijsko radiodifuzijo so zakonsko dobro opredeljene in se v praksi uspešno izvajajo. Regulator ne pričakuje, da bodo predlagane spremembe zakona o radiodifuziji (glej zgornje besedilo) bistveno vplivale na delo sveta, medtem ko se pričakuje, da bo prišlo do omejene konsolidacije človeških virov. Češki zakon o radijski in televizijski radiodifuziji predvideva delovanje samoregulativnih organov, ki jih priznava svet. Ti organi lahko vlagajo vloge v pravnih postopkih za področja, ki jih pokrivajo. Zgoraj omenjeni osnutek zakona bi zagotovil dodatne možnosti za samoregulacijo. Izraženi so bili pomisleki glede postopka izbire in neodvisnosti članov ločenega nadzornega sveta češke televizije¹⁰⁹.

Češka je sprejela zakonodajo, ki ureja preglednost dejanskega lastništva in velja tudi za lastništvo medijev. Zakon 37/2021 zb. z dne 5. januarja 2021, ki prenaša peto direktivo EU o preprečevanju pranja denarja v nacionalno zakonodajo, vzpostavlja dvostopenjski sistem dostopa do teh informacij. Z registrom, ki ga vodi ministrstvo za pravosodje, zagotavlja javnosti dostop do omejenega števila informacij o lastništvu in vzpostavlja mehanizme, ki določenim organom omogočajo sankcioniranje, če zahtevani podatki manjkajo. Vendar pa je v orodju za spremljanje pluralnosti medijev (glej Media Pluralism Monitor 2021) to področje ocenjeno kot zelo tvegano, saj sistem dejansko ne medijskim podjetjem ne nalaga, da javnosti razkrijejo svojo celotno lastniško strukturo¹¹⁰. Koncentracija novičarskih medijev naj bi bila na Češkem visoka, zlasti zaradi visoke koncentracije v različnih medijskih podsektorjih¹¹¹.

Češka ni sprejela nobenih zakonov, ki bi urejali dodeljevanje državnih oglaševalskih sredstev. Razen splošnih zahtev za oglaševanje, določenih v zakonu o javnih naročilih, tj. da je treba vsako državno naročilo za oglaševanje v vrednosti nad 2 000 EUR (50 000 CZK) objaviti v javnem registru, Češka nima posebnih pravil glede dodeljevanja državnih oglaševalskih sredstev¹¹². MPM 2021 se sklicuje na spremljanje oglaševalskih izdatkov čeških ministrstev v obdobju 2010–2018, ki ga je izvajal češki center za preiskovalno

¹⁰⁷ Glej prejšnjo opombo.

¹⁰⁸ Vlada je avgusta 2020 objavila osnutek zakona o spremembi zakona o radijski in televizijski radiodifuziji, s katerim bi se Direktiva (EU) 2018/1808 prenesla v nacionalno zakonodajo, ter ga poslala parlamentu v nadaljnjo obravnavo. Do objave tega poročila v tej zadevi ni bilo nadaljnjega razvoja dogodkov.

¹⁰⁹ Gre za nedavne dejavnosti nadzornega sveta češke televizije in izvolitev štirih novih članov (od petnajstih) v poslanski zbornici. European Broadcasting Union, (9. april 2021), Public service media in the Czech Republic under threat; International Press Institute (1. april 2021), Concerns over increasing meddling in independence of Czech public broadcaster; Public Media Alliance, (9. april 2021), The threat facing Czech TV; 2021 Media Pluralism Monitor, Czech Republic, str. 12.

¹¹⁰ Media Pluralism Monitor 2021, Czech Republic, str. 10.

¹¹¹ Na češkem medijskem trgu prevladuje peščica medijskih hiš, ki se ukvarjajo s tiskom, radiodifuzijo in spletnimi mediji. Stopnja koncentracije je še posebej pereča na (gospodarsko najbolj ranljivem) regionalnem medijskem trgu, kjer je segment regionalnega dnevnega tiska dejansko monopoliziran. Glej Media Pluralism Monitor 2021, Czech Republic, str. 10.

¹¹² Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, poglavje o stanju pravne države na Češkem, str. 10.

novinarstvo¹¹³ in ki je razkril velike razlike v načinu, kako posamezna ministrstva razdeljujejo oglaševalske izdatke različnim medijem. MPM 2021 navaja, da to kaže na favoriziranje in splošno pomanjkanje preglednosti¹¹⁴.

Dostop do informacij je zakonsko zagotovljen, a v praksi se pojavljajo ovire. Zakon o prostem dostopu do informacij, ki zagotavlja dostop do informacij javnih organov, ni bil spremenjen¹¹⁵. MPM 2021 se sklicuje na več poskusov nekaterih javnih organov, da bi posegali v kroženje informacij med pandemijo COVID-19. V poročilu je opozorjeno, da inštitut za zdravstvene informacije in statistiko ni želel objaviti podrobnih podatkov o širjenju okužb z virusom COVID-19¹¹⁶.

Čeprav velja, da so novinarji varni pred fizičnim nasiljem, pa žalitve, nadlegovanje in spletne grožnje proti njim niso redkost¹¹⁷. MPM 2021 in indeks svobode medijev organizacije Reporters without Borders (Novinarji brez meja) omenjata dejstvo, da je poklic podvržen nenehnim verbalnim napadom nekaterih političnih strank in visokih javnih uradnikov¹¹⁸. Platforma Sveta Evrope za spodbujanje zaščite novinarstva in varnosti novinarjev v letu 2020 na Češkem ni objavila nobenega opozorila. Leta 2021 je objavila eno opozorilo v zvezi z zgoraj omenjenim vprašanjem, povezanim s svetom češke televizije. Za ublažitev posledic pandemije COVID-19 ni bil sprejet noben program za podporo medijem. Po podatkih MPM 2021 je pandemija COVID-19 močno vplivala na sektor tiskanih medijev¹¹⁹.

IV. DRUGA INSTITUCIONALNA VPRAŠANJA, POVEZANA S SISTEMOM ZAVOR IN RAVNOVESIJ

Češka ima dvodomni parlamentarni sistem¹²⁰ z neposredno izvoljenim predsednikom. Zakonodajne predloge lahko vložijo poslanec poslanske zbornice, skupina poslancev poslanske zbornice, senat, vlada ali predstavniški organi višjih samoupravnih regij¹²¹. Ustavno sodišče lahko opravi naknadno presojo ustavnosti. Poleg pravosodnega sistema imata pomembno vlogo v sistemu zavor in ravnovesij tudi urad varuha človekovih pravic in civilna družba.

Skoraj polovica zakonodaje leta 2020 in v začetku leta 2021 je bila sprejeta po skrajšanem nujnem zakonodajnem postopku. Od januarja 2020 do sredine februarja 2021 je bilo šestdeset od skupno 128 aktov, ki jih je sprejel parlament in so bili objavljeni v zbirki zakonov, sprejetih po nujnem zakonodajnem postopku s skrajšano obravnavo¹²², dodatnih 12

¹¹³ Investigace.cz (13. december 2019) Državno oglaševanje: Kdo tudi plačuje Parlamentní listy, navedeno v Media Pluralism Monitor 2021, Czech Republic.

¹¹⁴ Media Pluralism Monitor 2021, Czech Republic, str. 13.

¹¹⁵ Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, poglavje o stanju pravne države na Češkem, str. 10.

¹¹⁶ Media Pluralism Monitor 2021, Czech Republic, str. 8.

¹¹⁷ Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, poglavje o stanju pravne države na Češkem, str. 12.

¹¹⁸ Media Pluralism Monitor 2021, Czech Republic, str. 9.

¹¹⁹ Media Pluralism Monitor 2021, Czech Republic, str. 6.

¹²⁰ Tvorita ga spodnji dom, tj. poslanska zbornica (*Poslanecká sněmovna*), in zgornji dom, tj. senat (*Senát Parlamentu České republiky*).

¹²¹ Češka ustava, člen 41.

¹²² V okviru skrajšane obravnave predloga zakona se prva obravnava ne opravi, poslanska zbornica pa se lahko odloči, da prekliče splošno razpravo v okviru druge obravnave predloga zakona in skrajša čas, ki je na voljo posameznim poslancem za govore. Prispevek Češke za Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, str. 25.

pa po hitrem postopku, po katerem je bil akt sprejet na prvi obravnavi¹²³. Deležniki so izrazili zaskrbljenost, da so se ti postopki uporabljali tudi za ukrepe, ki niso bili povezani z odzivom na pandemijo COVID-19, in kritizirali veliko število odstopanj od pravil o posvetovanju z deležniki¹²⁴. Poleg tega so bili izredni ukrepi, ki jih je vlada sprejela za odziv na pandemijo COVID-19, deležni kritik, ker niso vsebovali posebne, razumljive in obrazložene utemeljitve¹²⁵. Oba domova parlamenta sta sprejela ukrepe¹²⁶ za preprečevanje širjenja virusa v svojih prostorih, vključno z možnostjo sorazmernega omejevanja števila prisotnih poslancev parlamenta¹²⁷.

Izredne razmere so trajale večji del leta 2020, v začetku leta 2021 pa so se pojavili pomisleki glede njihove ustavnosti. V skladu z ustavnim zakonom o varnosti lahko vlada razglasi izredne razmere¹²⁸ za največ 30 dni in jih lahko podaljša le s predhodno odobritvijo poslanske zbornice¹²⁹. Po izrednih razmerah, ki so trajale od 12. marca 2020 do 17. maja 2020¹³⁰, je vlada ponovno razglasila izredne razmere, ki so začele veljati 5. oktobra 2020, in jih z odobritvijo poslanske zbornice redno podaljševala do 14. februarja 2021. Poslanska zbornica je 11. februarja 2021 zavrnila predhodno soglasje za nadaljnje podaljšanje izrednih razmer. Vlada je nato na zahtevo guvernerjev regij za 14 dni razglasila nove izredne razmere¹³¹, kar je bilo deležno kritik tudi kot izogibanje ustavnim pravilom¹³². Poslanska zbornica je nato sklenila, da se bodo izredne razmere končale, ko bo začel veljati nov zakon o pandemiji, vendar najpozneje 27. februarja 2021¹³³. Skupina senatorjev je vložila tudi pritožbo na ustavno sodišče, za katero je sicer odločilo, da je nedopustna¹³⁴, vendar je opozorilo, da se izredne razmere lahko podaljšajo le s soglasjem poslanske zbornice in da ustavno predpisanega načina podaljšanja ni mogoče nadomestiti z razglasitvijo novih izrednih razmer¹³⁵. Zaradi poslabšanja razmer je vlada od 27. februarja 2021 za 30 dni razglasila nove izredne razmere, ki so bile po predhodnem soglasju poslanske zbornice podaljšane do 11. aprila 2021.

¹²³ Prispevek Češke za Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, str. 25–26.

¹²⁴ Glej prispevek češke odvetniške zbornice za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 27; prispevek organizacije Transparency International za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 6.

¹²⁵ Npr. sodba mestnega sodišča v Pragi z dne 13. novembra 2020, št. 18 A 59/2020; prispevek češke odvetniške zbornice za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021; prispevek organizacije Transparency International na Češkem za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021; prispevek organizacije Civil Liberties Union for Europe (Zveza za državljanske svoboščine v Evropi) za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021; prispevek organizacije Glopolis za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021.

¹²⁶ Prispevek Češke za Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, str. 30.

¹²⁷ V skladu z ustavo je quorum ena tretjina poslancev zadevnega doma. Zadevni ukrep omejuje prisotnost poslancev na polovico, kar je v skladu z ustavno določbo.

¹²⁸ Razglasitev izrednih razmer omogoča vladi, da sprejme nekatere izredne ukrepe, ki omejujejo temeljne pravice, kot je določeno v členu 5 zakona o kriznih razmerah, in sicer za obdobje, ki je nujno potrebno, in v obsegu, ki je nujno potreben.

¹²⁹ Ustavni zakon št. 110/1998, člena 5 in 6.

¹³⁰ Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, poglavje o stanju pravne države na Češkem, str. 13.

¹³¹ Člen 3(5) zakona o kriznih razmerah določa, da lahko guverner regije pod določenimi pogoji zahteva, da vlada razglasi izredne razmere.

¹³² Izjava češke odvetniške zbornice (15. februar 2021), Češka odvetniška zbornica ob razglasitvi izrednih razmer z vladnim odlokom z dne 14. februarja 2021; Izjave strokovnjakov za ustavno pravo za medije, České noviny (15. februar 2021), Po mnenju večine pravnikov so izredne razmere protiustavne.

¹³³ Resolucija poslanske zbornice št. 84 z dne 18. 2. 2021.

¹³⁴ Odločba ustavnega sodišča z dne 25. marca 2021, Pl. ÚS 12/21; ustavno sodišče ni pristojno za presojo razglasitve izrednih razmer kot takih.

¹³⁵ V takih primerih bi bila razglasitev novih izrednih razmer mogoča le, če bi bila upravičena zaradi spremenjenih okoliščin.

Uporaba izrednih ukrepov še ostaja predmet sodnega nadzora¹³⁶. Sodišča, vključno z ustavnim sodiščem, so pogosto izvajala sodni nadzor izrednih ukrepov, sprejetih kot odziv na pandemijo COVID-19¹³⁷. Vendar pa deležniki opozarjajo, da so bili veljavni ukrepi prehitro spremenjeni, da bi se sodišča lahko pravočasno odzvala¹³⁸.

Zaradi pandemije so projekti za nadaljnje povečanje preglednosti zakonodajnega postopka odloženi. Projekt vzpostavitve portalov „e-zbornik“ in „e-zakonodaja“¹³⁹, ki bi omogočila lažji nadzor zakonodajnega postopka in sodelovanje v njem, se je zavlekel zaradi izrednih razmer in omejitev, povezanih s pandemijo COVID-19. Pilotno testiranje sistema in usposabljanje uporabnikov je zdaj načrtovano za november 2021, začetek delovanja pa za 1. januar 2023¹⁴⁰.

V parlamentu poteka razprava o osnutku zakona o varuhu otrokovih pravic (otročkem ombudsmanu). V osnutku zakona, ki ga je junija 2020 predstavila skupina poslancev poslanske zbornice, se predlaga ustanovitev institucije, ločene od varuha človekovih pravic, ki trenutno deluje tudi kot nadzorni organ za Konvencijo o otrokovih pravicah. Zakonodajni predlog o ustanovitvi nacionalne institucije za človekove pravice še ni bil predložen. V prvem letu svojega mandata je bil novi varuh človekovih pravic deležen kritik deležnikov, zlasti zaradi samovoljnosti in izjav, ki naj bi spodbijale uporabo načela sorazmernosti pri omejevanju pravic posameznikov¹⁴¹. Kritike so bile deležne tudi njegove izjave, v katerih je izrazil dvom o obstoju diskriminacije nekaterih manjšinskih skupin¹⁴². Med pandemijo COVID-19 je varuh človekovih pravic preiskoval vrsto vprašanj, povezanih s COVID-19¹⁴³. Organi so pozneje spremenili več zadevnih ukrepov¹⁴⁴.

Omejitve, ki so veljale med pandemijo COVID-19, so močno vplivale na organizacije civilne družbe. Prostor za civilno družbo velja za odprt¹⁴⁵ in civilna družba še naprej dejavno sodeluje v javnih zadevah¹⁴⁶. Po mnenju deležnikov je pandemija COVID-19 močno vplivala na organizacije civilne družbe, saj je morala večina zaradi omejitev, povezanih s pandemijo,

¹³⁶ Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, poglavje o stanju pravne države na Češkem, str. 13.

¹³⁷ Glej sezname sodnih odločb, ki jih je objavila češka odvetniška zbornica in so na voljo na <https://advokatnidenik.cz/2021/04/23/za-uplynulych-deset-mesicu-soudy-zrusily-nekolik-protiepidemickych-opatreni/>, <https://advokatnidenik.cz/2021/04/09/soudy-jiz-odmitly-desitky-navrhu-nazruseni-protiepidemickych-narizeni/>.

¹³⁸ Prispevek Lige za človekove pravice za poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 12, 13; informacije, prejete v okviru obiska Češke.

¹³⁹ Projekt e-zakonodaja prinaša nova orodja in postopke za pripravo osnutkov, razpravo ter objavo primarne in sekundarne zakonodaje. Ta orodja ob koncu postopka priprave osnutka posodobijo podatkovno zbirko e-zbornika, v kateri so na voljo preverjena besedila češke zakonodaje in njene prečiščene različice. Projekt se sofinancira s sredstvi EU.

¹⁴⁰ Informacije, prejete v okviru obiska Češke.

¹⁴¹ Odprto pismo, ki ga je podpisalo več kot 320 podpisnikov, med njimi tudi ugledni odvetniki. Prispevek Lige za človekove pravice za poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 9.

¹⁴² Poročilo Síť k ochraně demokracie (2020); Romea.cz (18. januar 2021), Državljeni, člani „romskega sveta“: Křeček ne pozna svojih pristojnosti, njegove izjave za romsko strategijo so neresnične, sistematično namerno spodkopava dostojanstvo Romov, Prispevek organizacije Glopolis za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 13.

¹⁴³ Na primer sodno odločanje v primerih neprostoVOLjne hospitalizacije v okoliščinah pandemije COVID-19, prepoved ali omejitev obiskov v zaporih, izolacija oseb v prostorih socialnih služb ali dostop do izobraževanja za učence s posebnimi potrebami.

¹⁴⁴ Informacije, prejete od urada varuha človekovih pravic v okviru obiska Češke.

¹⁴⁵ Ocena, ki jo je dodelilo združenje CIVICUS; ocene so razvrščene v pet kategorij: odprta, omejena, ovirana, zatirana, zaprta.

¹⁴⁶ Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, poglavje o stanju pravne države na Češkem, str. 14.

zmanjšati obseg svojega delovanja¹⁴⁷. Vendar so bili opaženi tudi pozitivni premiki, saj so nekatere organizacije civilne družbe opazile večjo javno podporo, razširile dejavnosti in povečale uspešnost¹⁴⁸.

¹⁴⁷ Študija organizacije Nadace OSF, ki je del mreže Open Society Foundations, (17. marec 2021), Dopady pandemije COVID-19 na neziskové organizace, str. 2; informacije, prejete v okviru obiska Češke.

¹⁴⁸ Študija organizacije Nadace OSF, ki je del mreže Open Society Foundations, (17. marec 2021), Dopady pandemije COVID-19 na neziskové organizace, str. 3; informacije, prejete v okviru obiska Češke.

Priloga I: Seznam virov po abecednem redu*

* Seznam prispevkov, prejetih v okviru posvetovanja za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, je na voljo na spletišču <https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/rule-law/rule-law-mechanism/2021-rule-law-report-targeted-stakeholder-consultation>.

Centre for Media Pluralism and Media Freedom (2021), *Media Pluralism Monitor 2021*.

Civicus, Monitor tracking civic space – Czechia (<https://monitor.civicus.org/country/czech-republic/>).

Civil Liberties Union for Europe (2021), *Prispevek organizacije Civil Liberties Union for Europe (Zveza za državljanske svoboščine v Evropi) za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021*.

Council of Europe: Committee of Ministers (2010), *Recommendation CM/Rec(2010)12 of the Committee of Ministers to member states on judges: independence, efficiency and responsibilities*.

Council of Europe: Venice Commission (2010), *Report on the Independence of the Judicial System Part I: The Independence of Judges*, CDL-AD(2010)004.

Council of Europe: Venice Commission (2016), *Rule of Law Checklist*, CDL-AD(2016)007.

Czech Code of Ethics for judges (angleška različica)

(https://www.nsoud.cz/Judikatura/ns_web.nsf/web/CodeofEthics~Code_of_Ethic~?Open&lng=EN).

Czech Ministry of Finance (2020), *Convergence Programme of the Czech Republic*.

Česká justice (2021), Preiskovalec v zadevi Štokljinno gnezdo je odstopil. Zaključil je spis in predlagal, da se zadeva predloži sodišču (*Vyšetřovatel Čapiho hnízda končí u policie. Spis uzavřel a navrhl podat obžalobu*) (<https://www.ceska-justice.cz/2021/05/vysetrovatel-capiho-hnizda-konci-u-policie-spis-uzavrel-a-navrhl-podat-obzalobu/>).

České noviny (2021), *Po mnenju večine pravnikov so izredne razmere protiustavne (Podle většiny právníků je nový stav nouze protiústavní)* (<https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/podle-vetsiny-pravniku-je-novy-stav-nouze-protiustavni/1996439>).

Češka odvetniška zbornica (2021), prispevek češke odvetniške zbornice za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021.

Češka odvetniška zbornica, (2021), izjava Češka odvetniška zbornica ob razglasitvi izrednih razmer z vladnim odlokom z dne 14. februarja 2021 (*ČAK k vyhlášení nouzového stavu usnesením vlády ze dne 14. 2. 2021*) (<https://advokatnidenik.cz/2021/02/15/cak-k-vyhlaseni-nouzoveho-stavu-usnesenim-vlady-ze-dne-14-2-2021/>).

Češka odvetniška zbornica, Seznam sodnih odločb (<https://advokatnidenik.cz/2021/04/23/zauplynulych-deset-mesicu-soudy-zrusily-nekolik-protiepidemickych-opatreni/>) (<https://advokatnidenik.cz/2021/04/09/soudy-jiz-odmitly-desitky-navrhu-na-zruseni-protiepidemickych-narizeni/>).

Češka vlada (2019), *Analiza korupcijskih tveganj v zdravstvenem sektorju* (<https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/2020/08/Sektorov%C3%A1-anal%C3%BDza-korupce-ve-zdravotnictv%C3%AD.pdf>).

Češka vlada (2021), *Prispevek Češke za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021*.

Češka vlada, *Projekt vzpostavitve portalov „e-zbornik“ in „e-zakonodaja“* (<https://www.mvcr.cz/clanek/esbirka-a-elegislativa.aspx>).

Češka vlada, *Protikorupcijska strategija* (<https://korupce.cz/protikorupcni-dokumenty-vlady/na-leta-2018-az-2022/>).

Češka vlada, *Strategija za boj proti goljufigam in korupciji v zvezi s skladi EU za obdobje 2014–2020* (https://www.dotaceeu.cz/Dotace/media/SF/FONDY%20EU/2014-2020/Dokumenty/Ostatn%c3%ad/MMR_Strategie-proti-podvodum-SSR_FINAL3.pdf).

Češka zveza sodnikov, *Soudcovská unie k vystoupení ministryně spravedlnosti* (<https://www.soudci.cz/zpravy-a-stanoviska/pohledy-a-nazory/3173-soudcovska-unie-k-vystoupeni-ministryne-spravedlnosti.html>).

Češko ustavno sodišče, odločba št. I. ÚS 3271/13.

Češko ustavno sodišče, sodba z dne 25. marca 2021, Pl. ÚS 12/21.

Češko združenje tožilcev, *izjava z dne 4. februarja 2021* (<https://www.uniesz.cz/reakce-unie-statnich-zastupcu-ceske-republiky-na-utoky-politiku-proti-ustavnimu-soudu/>).

Deník N (2020), Zeman: Po srečanju z Benešovo sem začutil, da se bliža moj konec, saj sem bil zanjo pripravljena tarča. Politika je postala bolj groba (*Zeman: Po schůzce s Benešovou jsem vycítil svůj konec, byli jsme pro ni vděčný terč. Politika zhrubla*) (<https://denikn.cz/633179/zeman-po-schuzce-s-benesovou-jsem-vycitil-svuj-konec-byli-jsume-pro-ni-vdecny-terc-politika-zhrubla/?ref=list>).

Deník N (2021), *Babiš obtožil sodníke vplivanja na volitve. Mi samo ščitimo ustavo, se je odzval Rychetský (Babiš obvinil soudce z ovlivňování voleb. Jen chráníme ústavu, reagoval Rychetský)* (<https://denikn.cz/553944/snazi-se-ovlivnit-vysledek-voleb-babis-zautocil-na-ustavni-soud-i-predsedu-rychetskeho/>).

Deník N (2021), *Kdo je komu kaj obljubil? Před volitvami delajo kaos, Benešová kritizira odločitev ustavnega sodišča (Kdo co komu slíbil? Před volbami udělají tóčo, kritizuje Benešová verdikt Ústavního soudu)* (<https://denikn.cz/553991/kdo-co-komu-slibil-pred-volbami-udelaji-toco-kritizuje-benesova-verdikt-ustavniho-soudu/>).

Directorate-General for Communication (2019), *Flash Eurobarometer 482: businesses' attitudes towards corruption in the EU*.

Directorate-General for Communication (2020), *Special Eurobarometer 502: corruption*.

Državno tožilstvo (2021), sporočilo za javnost *Generalni državni tožilec Pavel Zeman je napovedal svoj odstop (Nejvyšší státní zástupce Pavel Zeman oznámil rezignaci)* (<https://verejnazaloba.cz/nsz/nejvyssi-statni-zastupce-pavel-zeman-oznamil-rezignaci/>)

European Broadcasting Union (2021), „*Public service media in the Czech Republic under threat*“ (<https://www.ebu.ch/news/2021/04/public-service-media-in-the-czech-republic-under-threat>).

European Commission (2019), Final Audit Report, No. REGC414CZ0133, REGIO/C4/AUD (https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/cz_functioning_report/cz_functioning_report_en.pdf).

European Parliament (2020), *Report on the fact-finding mission of the Budgetary Control Committee to the Czech Republic* (https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/209082/CONT_CZ_Mission_Report_Final.pdf).

Evropska komisija (2020), *Poročilo o stanju pravne države, poglavje o stanju pravne države na Češkem*.

Evropska komisija (2021), *Pregled stanja na področju pravosodja v EU*.

Glopolis (2021), *Prispevek organizacije Glopolis k Poročilu o stanju pravne države za leto 2021*.

GRECO (2016), *Fourth Evaluation Round – Evaluation Report on Czechia on Corruption prevention in respect of members of parliament, judges and prosecutors*.

GRECO (2020), *Fourth Evaluation Round – Interim Compliance Report on Czechia on Corruption prevention in respect of members of parliament, judges and prosecutors*.

Info.cz (2021), Postopek proti Babišu se bo zavlekel do volitev, tožilci ga uporabljajo kot ščit pred svojo razrešitvijo. To je najbolj krut čas, če bi se vlada končala jutri, bi bila najsrečnejša, pravi Benešova (Stíhání Babiše se povleče do voleb, státní zástupci z něj mají štít proti svému odvolání. Je to nejbrutálnější doba, kdyby vláda zítra skončila, budu nešťastnější, říká Benešová) (<https://www.info.cz/pravo/justice/marie-benesova>). International Press Institute (2021), “*Concerns*

over increasing meddling in independence of Czech public broadcaster” (<https://ipi.media/concerns-over-increasing-meddling-in-independence-of-czech-public-broadcaster/>).

Investigace.cz (2019), Državno oglaševanje: Kdo tudi plačuje Parlamentní listy (*Státní reklama: Kdo také platí Parlamentní listy*) (<https://www.investigace.cz/statni-reklama-kdo-take-plati-parlamentni-listy>).

Liga za človekove pravice (2021), *Prispevek Lige za človekove pravice za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021*.

Mestno sodišče v Pragi, sodba z dne 13. novembra 2020, št. 18 A 59/2020.

Nadace OSF (2021), *Dopady pandemie COVID-19 na neziskové organizace* (https://osf.cz/wp-content/uploads/2021/03/Nadace-OSF_Dopady_pandemie_NNO_2021.pdf).

Odpis pismo varuhu človekovih pravic, ki ga je podpisalo več kot 320 podpisnikov, med njimi tudi ugledni odvetniki (https://www.petice.com/otvorený_dopis_verejnemu_ochrancovi_prav).

OECD (2019), *Implementing the OECD Anti-Bribery Convention, Phase 4 Two-Year Follow-Up Report: Czechia*.

Predsednik češkega združenja tožilcev, *izjava z dne 26. februarja 2021* (<https://www.uniesz.cz/prezident-unie-statnich-zastupcu-jan-lata-ministryne-benesova-sdeluje-nepravdy/>).

Public Media Alliance (2021), *The threat facing Czech TV* (<https://www.publicmediaalliance.org/the-threat-facing-czech-tv-ceska-televize/>).

Rekonstrukce státu (2021), *Llobiranje močno vpliva na pripravo zakonov, menijo Čehi, vendar ga vidijo predvsem kot orodje „botrov“ (Lobbying má podle poloviny Čechů výrazný vliv na podobu zákonů, vnímají ho ale hlavně jako nástroj pro kmotry)* (<https://www.rekonstrukcestatu.cz/archiv-novinek/lobbying-ma-podle-poloviny-cechu-vyrazny-vliv-na-podobu-zakonu-vnimaji-ho-ale-hlavne-jako-nastroj-pro-kmotry>).

Reporters Without Borders (2021), *2021 World Press Freedom Index – Czechia* (<https://rsf.org/en/czech-republic>).

Romea.cz (2021), Državljan, člani „romskega sveta“: Křeček ne pozna svojih pristojnosti, njegove izjave za romsko strategijo so neresnične, sistematično namerno spodkopava dostojanstvo Romov (*Občanští členové "romské rady": Křeček nezná své kompetence, k romské strategii se vyjadřuje nepravdivě, soustavně cíleně podkopává důstojnost Romů*) (<http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/obcansti-clenove-romske-rady-krecek-nezna-sve-kompetence-k-romske-strategii-se-vyjadruje-nepravdive-soustavne-cilene>).

Seznam zprávy (2020), *Benešová stopňuje boj proti vodji tožilcev. Babiš ga je podprl (Benešová zesiluje boj proti šéfovi žalobců. Babiš se ho zastal,* <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/benesova-zesiluje-boj-proti-sefovi-zalobcu-poda-karnou-zalobu-kvuli-vrbeticim-153409>).

Sít k ochraně demokracie (2020), *Poročilo o spremljanju,* (https://ochranademokracie.s3.amazonaws.com/ochranademokracie/production/files/2020/11/18/13/26/42/6db6f97d-7c3e-452d-b27f-44740bbdaa74/zprava-pracovni-skupiny-pro-lidska-socialni-prava-2019_2.pdf).

Sodišče Evropske unije, sodba z dne 20. aprila 2021 v zadevi Republika, C-896/19.

Sodišče Evropske unije, sodba z dne 25. julija 2018 v zadevi LM, C-216/18 PPU.

Spletišče češkega parlamenta (<https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&t=1150>).

Supreme Audit Office (2020), *EU Report 2020 – Report on the EU Financial Management in Czechia* (<https://www.nku.cz/assets/publications-documents/eu-report/eu-report-2020-en.pdf>).

Transparency International (2020), *Exporting corruption*.

Transparency International (2021), *Corruption Perceptions Index 2020*.

Transparency International (2021), *Prispevek organizacije Transparency International za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021.*

Transparency International Czech Republic (2021), *Prispevek organizacije Transparency International na Češkem za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021.*

Priloga II: Obisk Češke

Deležniki, s katerimi so se službe Komisije virtualno sestale marca 2021:

- društvo novinarjev
- češka odvetniška zbornica
- češki nacionalni odbor Mednarodnega inštituta za tisk
- svet za radijsko in televizijsko radiodifuzijo
- dotacijski sklad za neodvisno novinarstvo
- European Centre for Press and Media Freedom (evropsko središče za svobodo tiska in medijev)
- finančni analitični urad
- Frank Bold/Reconstruction of State
- International Press Institute (Mednarodni inštitut za tisk)
- liga za človekove pravice
- ministrstvo za kulturo
- ministrstvo za notranje zadeve
- ministrstvo za pravosodje
- nacionalna agencija za organizirani kriminal
- varuh človekovih pravic
- partnerstvo za odprto vlado
- generalno državno tožilstvo
- vrhovno upravno sodišče
- vrhovni revizijski urad
- vrhovni sodišče
- Transparency International Czech Republic
- združenje sodnikov in
- zveza državnih tožilcev.

* Komisija se je na več horizontalnih srečanjih sestala tudi z naslednjimi organizacijami:

- Amnesty International
- Center for Reproductive Rights
- CIVICUS
- Civil Liberties Union for Europe (Zveza za državljanske svoboščine v Evropi)
- Civil Society Europe
- Conference of European Churches (Konferenca evropskih Cerkev)
- EuroCommerce
- European Center for Not-for-Profit Law

- European Centre for Press and Media Freedom (Evropsko središče za svobodo tiska in medijev)
- European Civic Forum (Evropski forum civilne družbe)
- European Federation of Journalists (Evropska zveza novinarjev)
- European Partnership for Democracy
- European Youth Forum (Evropski mladinski forum)
- Front Line Defenders
- Human Rights House Foundation
- Human Rights Watch
- ILGA-Europe
- International Commission of Jurists (Mednarodna komisija pravnikov)
- International Federation for Human Rights (Mednarodna zveza za človekove pravice)
- International Planned Parenthood Federation European Network (IPPF EN)
- International Press Institute (Mednarodni inštitut za tisk)
- Netherlands Helsinki Committee (Nizozemski helsinški odbor)
- Open Society European Policy Institute (Inštitut za evropsko politiko Odprte družbe)
- Philanthropy Advocacy
- Protection International
- Reporters without Borders (Novinarji brez meja)
- Transparency International EU